

Õiguskantsler

Teie 10.06.2015 nr

Meie 10.07.2015 nr 6-4/150841/1503087

Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta Taksode heitmenorm Tartus

Austatud []

Pöördusite õiguskantsleri poole küsimusega, kas Tartus kehtestada plaanitav taksode heitmenorm (nn Euro 5 nõue) on kooskõlas põhiseadusega. Veel palusite õiguskantslerilt nõu, kas ja kuidas nende normide vastu protestida.

Kahjuks ei saa õiguskantsler anda üldist nõu selle kohta, milliseid proteste taksojuhid nimetatud tingimusega seoses korraldada võiksid. Avalike koosolekute (sh meelevalduste) korraldamise ja nende registreerimise osas, samuti seoses sooviga selle käigus tänavaid sulgeda, peate pöörduma Tartu Linnavalitsuse ja politsei poole.¹ Küll aga on õiguskantsleri pädevuses kontrolliga kohaliku omavalitsuse volikogu määruste vastavust põhiseadusele.

Teie kirjas viidatud nn Euro 5 nõue on sätestatud tänaseks vastu võetud „[Tartu Linnavolikogu 25.06.2015 määruses nr 84 "Nõuded taksoveol kasutatavatele mootorsõidukitele ja taksoveoteenuste hinnakirjale"](#) (edaspidi *taksoveo määrus*). Määrus jõustub 01.10.2015. Selgituseks tuleb aga kohe rõhutada, et taksoveo määrus ei nõua, et ettevõtjad võtaksid uuele kohustuslikule heitmenormile vastava sõiduki kasutusele otsekohe, vaid näeb selleks ette nn üleminekuaja. Nii näeb taksoveo määruse § 4 lg 1 ette, et sõidukitele, mis ei vasta uuele nn Euro 5 nõudele, kehtivad enne 01.10.2015 (s.t enne määruse jõustumist) välja antud sõidukikaardid neis märgitud tähtajani, kuid mitte kauem kui 01.10.2018. Niisiis on taksoveoettevõtjatel võimalik oma seniste sõidukitega (ka nendega, mis Euro 5 nõudele ei vasta) teenindamist jätkata kuni kehtiva sõidukikaardi kehtivuse lõpuni maksimaalselt kuni 01.10.2018.

Olles analüüsinud taksoveo määruses sätestatud tingimust, et **taksoveol kasutatava mootorsõiduki heitmenorm peab vastama vähemalt Euro 5 standardile, ei tuvastanud õiguskantsler selle nõude vastuolu põhiseadusega.**

Õiguskantsler mõistab, et nimetatud uue heitmenormi kehtestamine võib sundida taksojuhte oma senini taksoveoteenuse pakkumiseks kasutatavaid taksosid välja vahetama. See ei pruugi kõigile

¹ Täiendavat teavet võite leida Tartu linna kodulehelt:

http://www.tartu.ee/index.php?page_id=36&lang_id=1&menu_id=6&lotus_url=/teated.nsf/web/viited/A59217224C597F38C2257D49004F9F91.

taksojuhtidele sugugi kerge ettevõtmine olla ning sellisena piirab sõiduki heitmenormi nõue [põhiseaduse](#) §-s 31 sätestatud ettevõtlusvabadust. Ometigi ei ole kõik ettevõtlust piiravad meetmed põhiseadusega vastuolus. Ka kohalikud omavalitsused võivad ettevõtlusvabadust piiravaid norme kehtestada, kui selleks on seadusest tulenev volitus, piirang teenib õiguspärast eesmärki ega ole selle eesmärgi valguses ülemääraselt koormav.

01.10.2015 jõustuv [uus ühistranspordiseadus](#) (edaspidi: *ÜTS*) lubab kohaliku omavalitsuse volikogul kehtestada taksoveol kasutatavatele sõidukitele teenuse kvaliteeti, sealhulgas sõitjate mugavust ja keskkonnasäästlikkust tagavad nõuded (*ÜTS* § 64 lg 10). Käesoleval juhul ongi Tartu Linnavolikogu seda teinud. Tartu Linnavolikogu 25.06.2015 istungi [stenogrammist](#) nähtub, et sõidukite heitmenorm otsustati kehtestada eelkõige keskkonnasäästlikkuse aga ka teenuse parema kvaliteedi tagamise kaalutlustel, s.t ühistranspordiseaduses tooduga kokku sobivatel eesmärkidel.

Küsimuses, kas ja milliseid nõudeid teenuse kvaliteedi tagamisel ja keskkonna huvides kehtestada, on kohalikel omavalitsustel arvestatav kaalutlusruum. See tähendab, et kui just ei ole tegemist ilmselgelt ebaproportsionaalsete või praktikas rakendamatu nõuetega, siis ei saa õiguskantsler asuda ise hindama, kas nende eesmärkide valguses võetavad meetmed on otstarbekad. Nii ei saa õiguskantsler kohaliku omavalitsuse volikogu kaalutlusruumi austades asuda näiteks hindama, kas Euro 5 heitmenormile vastavate autode kasutamisest saadav keskkonnasääst kaalub üles nõude täitmiseks tehtavad kulutused. Nimetatud Euro 5 heitkoguste piirväärtused tulenevad iseenesest [Euroopa Liidu õigusest](#) ning jõustusid sõidukitele juba alates 01.10.2009.

Taksoveo määruses sätestatud sõiduki heitmenormi nõudest lähtuvat piirangut leevendab ka selle rakendamisele ette nähtud kuni 3-aastane üleminekuaj, millele kirja alguses viidati. Arusaadavalt ei ole uue sõiduki soetamine, juhul kui see peaks kõnealuse nõude valguses vajalikuks osutama, odav ega tingimata üleöö teostatav. Taksoveoettevõtjad peavad aga siiski arvestama, et nende tegevust reguleerivad normid võivad aja jooksul (rangemaks) muutuda. Õiguskantsleri hinnangul on taksoveo määruses ette nähtud üleminekuaj piisav, et võimaldada taksojuhtidel oma tegevust uue heitmenormi valguses kohandada või ümber korraldada.

Eeltoodud seisukoha ja selgituste valguses lõpetab õiguskantsler Teie avalduse menetlemise. Isegi kui see seisukoht Teie ootustele ei vastanud, oli kirjas toodud selgitustest loodetavasti abi Teie tõstatatud probleemi õigusliku raamistiku mõistmisel.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise